

Barn blir slått og misbrukt, men bryr vi oss?

Kronikk av:

Laila Hoff Johansen, seniorrådgiver, Statsforvalteren i Trøndelag

Nina Skille, seniorrådgiver, Statsforvalteren i Nordland

Gro Davidsen, seniorrådgiver, Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Her e æ

Æ hete Tom og e snart ti

Du har sikkert sett mæ før, æ bor i gata di

Æ tar ingen med mæ hjem

Førr ho mamma e'ke bra

Førr at far'n min e så sterk

Og ingen må se oss da

Du har kanskje nynnet til Halvdan Sivertsens sang, men mest sannsynlig ikke tenkt over hvem du kjenner som ligner Tom. Tom finnes i hver eneste skoleklasse i hele landet. Han finnes i alle barnehager, på idrettslaget, ungdomsklubben, i teatergruppa og overalt hvor barn og unge er.

For mange barn kan hele barndommen, og i verste fall resten av livet, bli ødelagt som følge av vold og overgrep. Barn kan få store fysiske skader, men de psykiske er like alvorlige.

Vold og overgrep mot barn og unge er et alvorlig folkehelseproblem og et samfunnsproblem som vi må sette øverst på dagsorden!

Brutal virkelighet

Vold og overgrep mot barn og unge er mye mer omfattende enn de fleste av oss våger å tro:

- 1 av 5 barn opplever vold, som å bli slått, kløpet eller lugget.
- 1 av 20 barn opplever alvorlig fysisk vold.
- 1 av 20 barn opplever seksuelle overgrep fra en voksen.
- 1 av 5 barn opplever seksuell krenkelse fra et annet barn.

Vi har også sett en økning under pandemien:

- 1 av 6 barn fortalte om minst én form for vold eller overgrep.
- 20 prosent av disse opplevde psykisk eller fysisk vold for første gang under nedstengningen.
- Det har vært en stor økning i antall nettovergrep.

Dette er brutale tall, men virkeligheten og hverdagen til altfor mange barn. Tom, snart ti, bor også i din gate.

Ofta er det barnets nære omsorgspersoner som utøver volden. En som barnet kjenner og har tillit til.

Du er viktig i dette arbeidet!

Jeg, du, vi – ja alle har en lovpålagt plikt til å prøve og stoppe vold og overgrep, ved å varsle eller på annen måte å avverge at det skjer. Som voksne har vi alle ansvar for å beskytte barn mot vold og overgrep. Dette gjelder for oss som foreldre, som lærere, som trenere, som helsearbeidere, barnehageansatte og alle vi som jobber med barn, direkte eller indirekte.

Aller først handler det om å tørre å se Tom, snart ti. Alle som omgås barn og unge må ha kunnskap om vold og overgrep, slik at de tidlig kan identifisere, følge opp og hjelpe barn og unge. I tillegg må man ha kompetanse på å snakke med barn om dette.

Å jobbe forebyggende mot at barn og unge utsettes for vold og overgrep kan ikke overlates til noen få enkeltpersoner i en kommune. Arbeidet må prioriteres i en handlingsplan og handlingskompetanse mot vold og overgrep i alle landets kommuner.

Derfor arrangerer Statsforvalteren i de tre nordligste fylkene sammen med Regionalt ressurscenteret om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) en digital konferanse den 26. og 27. mai om forebygging av vold og overgrep mot barn og unge og formidling av viktig kunnskap og forskning. Den viktigste jobben vi gjør - fordi barndommen kommer aldri i reprise.

Barn og unge prøver å fortelle

Vold og overgrep mot barn skjer i alle kulturer og samfunnslag. Barn i sårbare livssituasjoner kan være mer utsatt enn andre. Bare en av fem barn som opplever vold eller overgrep har vært i kontakt med en helsesykepleier, barnevernsarbeider eller en annen profesjonell hjelper. Omtrent halvparten av ungdom som har opplevd vold og overgrep har aldri fortalt det til noen, og det tar i snitt 17 år før de som har vært utsatt forteller om det.

Det er ulike årsaker til at barn ikke forteller. Det kan være at de ikke vet at det de utsettes for er ulovlig. De føler selv ansvar, skyld og skam. Barn kan også bli truet av overgriperen. Eller de er lojale mot omsorgspersonen de også er glad i.

Forebygging i praksis

Alle former for vold mot barn er forbudt. FNs konvensjon for barns rettigheter, som er en del av norsk lov, sier at alle barn har rett til et liv uten vold og overgrep. Det samme sier barneloven og straffeloven. Men for barn betyr det veldig lite at de har paragrafer og artikler som skal beskytte dem, hvis de ikke opplever dette i praksis.

*Før, han pappa va gla i mæ før
Det må vær no feil som æ gjør
Det må fins en løsning et sted
Æ drømte så fint om det*

Statsforvalteren i de tre nordligste fylkene har inngått et samarbeid med Regionalt ressurscenteret om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), for å gi kunnskap og handlingskompetanse til ansatte i landets kommuner, ved bruk av de voldsforebyggende verktøyene «Snakke sammen» og «Jeg vet». Barn og unge må ha kunnskap om hva som er rett og galt og hvor de skal si ifra.

Tom, snart ti, må få lære at det ikke er hans feil, og han må få vite at det fins hjelp å få. For å skape et trygt samfunn og gode oppvekstvilkår for alle barn og unge må vi engasjere oss, og vi må tørre å handle. Du er viktig i dette arbeidet!